

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei
Pe 6 luni . . . 20 Lei
Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

In chestia autonomiei

de prof. Dr. Alexandru Rusu.

Găsim, că este de nou timpul să spunem un cuvânt în această chestiune atât de importantă pentru biserica noastră. Mișcarea pentru înfăptuirea ei pare a se fi oprit de nou prin cutare birou și cum o astfel de impotmolire poată să-i fie fatală, am socotit că e bine să scoatem puțin la lumină.

Sinoadele din primăvară s'au pronunțat în chestiune foarte lămurit și cu cea mai deplină unanimitate. Clerul din toate părțile a cerut ca încă în cursul acestui an să se țină *conciliul provincial*, care să legifereze statutul atât de mult discutat al autonomiei noastre bisericești. Unul dintre arhierii a anunțat acest conciliu chiar și în vorbirea de deschidere a sinodului, și lucrul acesta, evident, nu s'a putut face fără o înțelegere previe cu șeful provinciei noastre bisericești. Pare a fi deci indiscutabil, că nu din această parte se pune o piedecă în calea realizării apropiate a acestei idei.

Așa fiind, este de neînțeles cum de până acum, totuși încă nu s'au luat dispoziții concrete în ce privește ținerea celui de al patrulea conciliu provincial. Dacă nu ne înșelăm, un *nou proiect de statut al autonomiei noastre* — care, fără îndoială, va fi punctul de forță al proximalului conciliu — era lucrat încă dela începutul verii și nu putem să credem, că comisiile de studiu, prin filiera cărora avea să mai treacă, nu ar fi avut în cursul celor trei-patru luni, câte s'au scurs de atunci, răgazul cuvenit pentru a-și spune părerea în cauză. Materialul conciliului trebuie să fie deci pregătit, ori cel puțin se poate pregăti cu destulă ușurință, așa că conciliul proiectat se poate ține în timpul cel mai apropiat.

Și dacă este așa, el trebuie să se țină cât mai curând. Orice amânare nemotivată a unei legiferări în această materie, e socotim direct păgubitoare intereselor noastre bisericești.

Și iată de ce!

Din discuțiunile, ce s'au urmat până acum asupra chestiunii autonomiei, un lucru se desface ca un ce indiscutabil, că *legiferarea unui statut autonomie este o necesitate*. Aranjarea situației noastre bisericești în noile cadre politice, dar mai ales chestiunile de natură internă, ca aceea a participării elementului laic într-o măsură mai intensivă decât până acum la viața noastră bisericească, alegerea episcopilor și altele, cari nu sunt fixate prin legile inmutabile ale constituției noastre bisericești, sunt chestiuni cari neapărat trebuiesc aranjate printr-o nouă și cuminte legiferare. Dar această legiferare este în anumit înțeles temeiul oricărui alt aranjament care privește biserica noastră, și prin urmare ea trebuie să-le premeargă.

Ne gândim aici mai ales la *chestia concordatului*. Acesta privește, ce-i drept, întreaga biserică romană din noile hotare ale României,

dar pentru rolul particular care ne revine în sinul mișcării catolice din țară, ca unei biserici românești, concordatul ne privește în chip deosebit și în rândul întâiu. Cum însă în acest concordat se vor aranja multe chestiuni, asupra cărora va trebui să se legifereze în legătură cu statutul nostru autonom, am fost totdeauna și suntem și azi de părerea, că ar fi un anachronism, ca concordatul să se încheie înainte de a i-se fi fixat printr'un conciliu provincial acele temeuri cari pot să-i răsără dintr'ânsul. Mai ales în chestiunea atât de importantă pentru viața unei biserici, a *constituirii episcopilor*, privitor la care pare a fi unanimă părerea cerurilor noastre bisericești, că va trebui să se aranjează pe cale de alegere din partea clerului, ușor ar putea să intervină la încheierea concordatului anumite considerante, cari să determine forurile competente să renunțe la acest desiderat al întregii noastre provincii bisericești. S'ar putea deci crea în acest punct, și eventual și în altele, un fapt împlinit, peste care conciliul provincial să nu mai poată apoi trece.

După toată probabilitatea, ne găsim în preajma unei *schimbări de regim*. Și dacă concordatul plănuit de guvernul care se duce, nu s'a putut înfăptui în urma uneltirilor cu dedesubturi politice foarte transparente ale celor cari ca mâine vor avea probabil o bună parte a puterii, încheierea concordatului, împotriva căruia opoziția (recrutată din consecvenții guvernamentalilor de astăzi) nu va putea să mai lupte, se va face destul de curând. Și pentruca aceasta să nu se facă fără considerarea justelor postulate ale bisericii noastre, credem că este indicat, că conciliul provincial neapărat să se țină în cursul acestui an.

Suntem încă numai în Septembrie și astfel chiar să nu se fi luat nimic până acum, ce pare-că nu este cazul, este vreme de ajuns ca lucrările pregătitoare să se facă cât se poate mai bine.

Se vor face?

Parohia noastră din Miercurea Ciucului. Oficiul mitropoliei sibiene ne găsește o vină pentru cele scrise într'un număr trecut al acestui organ referitor la înființarea parohiei ortodoxe din Dicioșmărtin, încercând o comparație cu stăruințele bisericii noastre de-a înjgheba o parohie în Miercurea Ciucului.

Dar comparația este din cele mai deplăseate, lipsind cu totul orice alt „tertium comparationis”, decât doar acela că și aici și dincolo e vorba de înființarea unei parohii. Dar până când în Dicioșmărtin lucrurile sunt așa cum le-am prezentat, dincoace avem un oraș cu populație străină, *fără nici o parohie și biserică românească*. În schimb biserica noastră are în acest oraș și în comunele învecinate cari-e vorba să i-se afilieze (Jigodin, Șoimeni, Cioboteni, Șumuleni și Toplița) o *populație civilă de aproape 1000 suflete*. Dacă mai socotim apoi bolnavii din spital, cari în 1920 au fost 205 gr.-catolici, miliția (Reg. 16

vânători) care a avut 70% gr.-catolici, și care după ce va veni noul batalion din jurul Alba-Iuliei va avea cu siguranță un procent și mai mare de credincioși uniți, avem un număr chiar suficient, nu numai pentru a putea, ci pentru a *trebui* să ne interesăm și să lucrăm din toate puterile pentru ridicarea unei biserici în acest colț atât de expus al României.

Oricine va trebui deci să vadă, că între acțiunea noastră *românească* dintr'un oraș cu populație străină și între acțiunea *ortodoxă* dela Sănmărtin și Satu-mare, ca să nu mai amintim Vadul și alte Feleacuri, este puțină deosebire. Iar când deosebirea este atât de mare, comparația ce se încearcă este, evident, trasă de păr.

...Și atunci, mai bine s'o lăsăm încurcată!

Invățământul religios. La alt loc al acestui număr publicăm în întregime *deciziunea ministerială* referitoare la instrucțiunea religioasă din școlile de stat ale Transilvaniei. Ea privește numai cadrul extern al acestui învățământ, lăsând îndrumarea lui, cum era și firesc, în sarcina singuraticelor confesiuni.

Dreptul acesta pe cari statul îl recunoaște confesiunilor, este însă și o *datorință*, și încă una din cele mai grele. Ea nu privește numai instrucțiunea religioasă din școlile de stat, ci și pe aceea din școlile proprii ale bisericii, din școlile confessionale. Și astfel e limpede, că dacă cutare confesiune s'ar mulțumi cu aranjamentul extern pe care-l dă statul acestei chestiuni pentru școlile sale, învățământul său religios ar suferi de mari neajunsuri în ce privește îndrumarea lui internă, iar la școlile proprii, unde statul nu are nici un amestec, ar rămânea nearanjată chiar și partea externă.

Încât ne privește pe noi, chestiunea îndrumării acestui învățământ nu putem zice că ar fi neglijată, dar nici nu putem afirma că ar fi pe deplin aranjată. Corul nostru episcopesc a constituit în scopul acesta o comisiune a întregii provincii și aceasta este desigur un lucru de cea mai mare importanță. Comisiunea aceasta, pe cât știm, a și lucrat un plan de acțiune, supus aprobării Ven. Ordinariate, prin care se cere înființarea, cât mai fără amânare, a unor *inspectorate catehetice*, fără de cari învățământul nostru religios va trebui să rămână în starea de până acum, care nu ne face cinste deosebită.

Inspectoratele acestea nu s'au înființat încă și lipsa lor nu s'a suplinit nici măcar prin o seamă de îndrumări, cari totuși puteau și trebuiau să se dea. Noul an școlar s'a pornit astfel ca și cele de până acum, cu deosebirea că pentru neajunsurile și scăderile cari neapărat se vor ivi în cursul noului an, răspunderea va fi mult mai grea decât până acum. Ele vor putea să provoace chiar un amestec al statului în această chestiune, care îl privește în mare măsură, și dacă nu ne vom face la

timp datorința, nu știm cum se va putea respinge atunci o încercare de această natură.

De aceea nu avem destule cuvinte, să rugăm Ven. noastre Ordinariate, să grăbească cât se poate mai mult aranjarea deplină a acestei chestiuni, care trebuie să fie un punct de forță al bisericii noastre.

Vizita Francezilor.

După cum anunșasem în numărul trecut, universitarii francezi au sosit la Blaj Dumineca trecută. Abia câteva ceasuri au putut să stea la noi, dar faptul că n'au trecut pe aici fără să se oprească, înseamnă că numele și importanța Blajului sunt bine cunoscute și afară de hotarele țării. »Blajul a fost și este inima vieții naționale a Românilor — spunea profesorul conducător Glotz — și nu s'a putut să trecem pe aici, fără să căutăm a cunoaște acest centru de cultură românească.

Primirea ce li-s'a făcut din partea Blajului, cunoscut ca bun primitor de oaspeți, a făcut din Dumineca trecută o zi de frumoasă serbare națională. Nu a fost o serbare a oficialității, a celor 11000 de lei cât s'a pus la dispoziția noastră pentru primire, ori dacă a fost și aceasta, pentru că venise doar subprefectul și ni-s'a adus și fanfară militară, peste cadrele reci ale primirii oficiale s'a ridicat primirea caldă și sinceră a Blajului neoficial, a Blajului care crede, simte și muncește românește. Studenții și studentele franceze, cari au venit să ne vadă, în frunte cu atâția dintre profesorii vestiți ai Parisului, au fost primiți la Blaj de inimile calde și curate ale cercetașilor »cohortei Bărnuțiu«, cari și-au pus toată priceperea să decoreze gara primirii, de însuflețirea doamnelor și doarelor, cari din sala de gimnastică a liceului, unde s'a ținut banchetul, au făcut o adevărată expoziție de covoare și un prea plăcut colț de grădină curată, și în sfârșit de grija inteligentă a profesorilor, cari prin »Souvenir de Blaj — 18 Septembrie 1921«, o broșură de vre-o zece pagini în limba franceză, au știut să trezească în inimile lor fiorul care se naște, fără de voie, pe urma cuvintelor din fruntea ei ale marelui Iorga că »aici este pământul sfânt al Blajului«.

Și dacă la Sibiu unde au mers dela noi, Francezii au putut vedea o gară neasămănat mai bine decorată ca cea dela Blaj, și dacă sala dela »Unieum« a putut să le ofere o priveliște mai de orăș, Francezii au simțit în schimb că aici stăpânește mai mult duhul oficialității, trimițându-ne vorba mângâitoare că »atâta suflet și însuflețire ca la Blaj n'au întâlnit nicăieri«.

Blajul nostru a fost deci și de astădată în nota bunelor sale tradiții și vom căuta să păstrăm aceste tradiții.

Un apel*).

— În amintirea lui Augustin Bunea. —

În 14 August 1921 s'a făcut în mod solemn deschiderea »Casei naționale Dr. Augustin Bunea« și a »Bibliotecii populare« în comuna Vad.

»Comitetul cultural din Vad« a hotărât ca aceste două instituții folositoare pentru popor să poarte numele celui mai vrednic fiu al acestei comune fruntașe de pe valea Oltului, a mult regretatului canonic mitropolitan din Blaj și membru al Academiei române Dr. Augustin Bunea, care în scurta sa viață a lucrat așa de mult pentru biserică și neamul său și care întreaga sa avere — deși modestă — a lăsat-o prin testament pentru scopuri bisericesti și culturale românești; iar bogata și prețioasa sa bibliotecă a donat-o întreagă în folosul tinerimii studioase din Blaj.

De aceea »Comitetul cultural din Vad« ales pentru administrarea »Casei naționale« și a »Bibliotecii populare« face un călduros apel către Înaltele ministere: a Cultelor și a Artelor, a Instrucțiunii publice, a Agriculturii și a Domeniilor; apoi către Academia română, a cărei membru a fost, către Liga culturală și Asociațiunea pentru literatură și cultură poporului român, pentru care așa de mult a lucrat, către Consiliul de administrație al »Caselor naționale« de sub direcțiunea domnului Manolescu, apoi către toți colegii, prietenii, stimătorii și admiratorii acestui bărbat

*). Toate organele de publicitate sunt rugate să reproducă acest »apel«. N. R.

vrednic al neamului nostru; pe urmă către toate băncile și institutele de bani, către toate corporațiunile și instituțiunile economice-culturale din întreaga România, pe care n'a avut fericierea de-a o vedea întreagă, să contribuie după putere și bunăvoință cu obolul lor în scopul ridicării unei »Case naționale« care să poarte numele lui, în care se va instala și »Biblioteca populară« și dacă se va putea și un modest muzeu.

Cât pentru augmentarea unei biblioteci vrednice de numele lui, care așa de mult a iubit cartea, apelăm către toți cei amintiți mai sus, și către toată suflarea românească, care ține să contribuie cât de puțin la munca pentru ridicarea poporului nostru, să contribuie de cărți, foi, reviste și obiecte pentru muzeu.

În modul acesta »Comitetul cultural din Vad« voește să-i perpetueze memoria chiar în comuna sa natală, una dintre comunele cele mai fruntașe din județul Făgărașului, punându-l de exemplu pentru generațiile viitoare.

Banii, cărțile, foile, revistele și obiectele pentru muzeu se vor trimite pe adresa: »Casa națională Dr. Augustin Bunea«, comuna Vad, posta Șercaia, județul Făgăraș, și se vor cvita cu mulțămită pe cale ziaristică.

Vad, la 10 Septembrie 1921.

Comitetul cultural din Vad

Director:
Ioan Bunea,
parohul Vadului.

Secretar:
Octavian Popp,
învățător diriginte.

Revistă bisericească.

În drumul său spre Gilău, păr. mitropolit Vasile a fost întâmpinat în gara din Cluj de toate autoritățile județului și ale orașului. Atât Feneșul-săsesc, pe unde a trecut, cât și Gilăul l-au primit cu deosebită însuflețire și căldură. Porțile de triumf și straiile de sărbătoare pe cari le-a îmbrăcat poporul întreg sunt o puternică dovadă a dragostei de lege, care stăpânește în aceste comune. La actul sfințirii bisericii au luat parte și foarte mulți intelectuali din Cluj.

Foia »Unirii«.

Statul și instrucțiunea religioasă.

Ministerul instrucțiunii a publicat cu datul de 20 Iulie 1921 o *decisiune ministerială*, prin care se aranjează latura externă a instrucțiunii religioase din școlile de stat ale Transilvaniei. La timpul său, în Nr. 31 al acestui organ, am anunșat această decisiune, pe care o dăm acum în întregime, cu titlu de document. Dupăcum spuneam și atunci, ea nu corespunde punctului de vedere al bisericii noastre, în mai multe privințe, și mai ales în ce privește constituirea și disciplinarea persoanelor, cari se ocupă de învățământul religios. De aceea spuneam și atunci, și o spunem de nou, că corul nostru episcopesc va trebui să facă tot posibilul pentru ca statul să revină asupra acestei deciziuni, în sensul ideilor fixate prin ordinul Nr. 12,273/919 emanat dela Consiliul Dirigent, care prevedea în punctul acesta un acord între biserică și stat, pe urma căruia biserică își păstra asupra persoanelor numite la aceste catedre întreagă jurisdicțiune. Nu știm, dacă până acum s'a făcut ceva în această direcție, dar e sigur, că lucrul nu poate fi lăsat într'atâta și cercelările cari au publicat această decisiune credem că nu ar fi trebuit să o publice fără comentariu.

Iată și textul întreg al acestei deciziuni, apărute în Nr. 88 (24 Iulie) al »Monitorului Oficial«:

1. Instrucțiunea și educațiunea religioasă a elevilor și elevelor din școlile Statului cade în competența confesiunilor; Statul dă confesiunilor tot concursul său pentru ca instrucțiunea și educațiunea religioasă din școlile sale să fie cât mai efectivă.

2. În consecință ministrul instrucțiunii organizează, după necesitate, catedre pentru

predarea religiunii la instituțiile sale, având confesiunile dreptul de a-și întocmi planul de lecțiune și de a propune pentru ocuparea catedrelor de religie persoane cu pregătiri cerute de lege.

3. Numirea persoanelor propuse cade în competența ministrului instrucțiunii, care le va încadra și retribui conform regulamentelor în vigoare.

1. *Instrucțiunea religioasă în școlile primare.*

a) *Comunele rurale.*

1. Instrucțiunea religioasă în școlile primare ale Statului o fac preoții locali, în baza salariului preoțesc fără nici o remunerație specială.

2. Statul acordă pentru instrucțiunea religioasă onorar special numai în cazul când numărul elevilor de aceeași confesiune, cari frecventează școala, este mai mare de 80, socotindu-se 4 ore săptămânal.

3. Peste acest număr de elevi Statul acordă pentru fiecare oră săptămânală o remunerație de 200 lei anual, socotindu-se ora după 20 elevi.

În comunele unde sunt mai multe parohii de aceeași confesiune cu mai mulți preoți, instrucțiunea religioasă o face fiecare preot în număr proporțional de ore, conform îndrumărilor primite dela autoritatea bisericească.

În astfel de comune punctul 2 din art. 1 a) este a-se aplica pentru fiecare parohie

în parte, iar onorariul fixat în p. 3, art. 1. a se va acorda numai dacă numărul de elevi din aceea comună este mai mare de 80 de fiecare parohie.

b) *Comunele urbane.*

1. În comunele urbane învățământul religios se face:

a) Pe școală;

b) Prin grupare de clase;

c) Prin concentrare de școli.

2. Gruparea de clasă se face când o clasă are prea puțini elevi de aceeași confesiune, iar numărul elevilor dintr'o clasă grupată nu trece peste numărul reglementar al unei clase regulate (în școli primare 80).

În caz de gruparea claselor, materialul de învățământ religios se poate preda și alternativ, într'un an materialul unei clase, în celalalt an al celeilalte clase.

3. Concentrarea elevilor dela mai multe școli similare se face după un plan stabilit înainte de preotul sau preoții locali, în acord cu revizorul și directorii școlilor și aprobat de minister. În astfel de cazuri se va ține seamă ca edificiul școlar, unde se face instrucțiunea religioasă pentru elevii dela școlile concentrate, să fie accesibil tuturor elevilor.

4. În comunele urbane instrucțiunea religioasă o face preotul local în baza salariului preoțesc, fără vre-o remunerație specială, întrucât numărul elevilor cari frecventează școala nu este mai mare de 60. Peste acest număr se

Vizitația canonică, începută de p. episcop Iuliu al Gherlei în 13 Septembrie a. c., urmează după programul fixat, în mijlocul unei însuflețiri foarte mari. Cu permisiunea ministerului de externe cehoslovac P. Sfinția Sa va vizita și parohiile de dincolo de Tisa, cari n'au putut să fie încorporate în regatul român. În acest turneu, care se va termina în 10 Octombrie, p. episcop este însoțit de p. canonic Dr. Petru Fabian și de profesorul Dr. George Bob.

Congresul eparhial al Basarabiei, ținut săptămâna trecută a relnviat chestiunea înființării unei *facultăți de teologie ortodoxă la Chișinău*. E vorba ca ea să se deschidă încă în toamna acestui an și de aceea congresul a pregătit proiectul de statut și a votat din fonduri eparhiale pe anul prim un buget de aproape un jumătate milion. Tot ce mai restează este acum numai aranjarea situației de drept a noii facultăți cu ministerul cultelor.

Pentru a justifica măcar ulterior titulatura episcopiei ortodoxe din Cluj, numită de Vad și Feleac, se pun mari stăruințe pentru a înjgheba o fărâmătură de parohie ori măcar pentru a ridica o biserică ortodoxă în Vadul unit din apropierea Dejului. Ministerul cultelor a dat în scopul acesta 10.000 de lei, și cum afirmative cărămida se lucrează din greu, cele 17 familii ortodoxe din Vad, câte se spune că sunt, vor avea în curând biserica lor. — Pe când se va ridica una și pe dealul Feleacului?! Câteva familii se vor putea doar converti și în această veche reședință de arhierie „ortodoxi“, iar bani... se găsesc, se vede, destui la ministerul cultelor!

Noua „biserică cehoslovacă“ desfăcută pe urma cunoscutei mișcări pentru ștergerea celibatului din sinul bisericii romane, numără circa 190 de preoți, pentru cari se plănuiește acum înființarea alor trei episcopii, două pentru Bohemia și una pentru Moravia și Silezia. Pentru aceasta din urmă poate să se creeze chiar un vicariat general independent. Amăsurat constituției sale, această „nouă“ biserică,

care totuși nu va pregeta a se numi „apostolică“, stă în cele ale credinței pe temeiul primelor 7 concilii ecumenice și a tradițiilor hussite, dar totul „în spiritul stărilor actuale ale culturii omenești“. Partea din urmă pare a fi o latură foarte importantă a noului credeu, așa că cu toată simpatia foarte pronunțată a unor teologi (?) ortodoxi din Ardeal pentru mișcarea hussită, nu credem că biserica ortodoxă se va putea bucura multă vreme și pe de-a'ntregul de aceasta neașteptată revenire a unor „catolici“ la temeiul celor 7 concilii ecumenice.

În primele zile ale lui Septembrie s'a ținut în Frankfurt al 61-lea congres catolic german, primul după războiul mondial. Congresul a avut un succes desăvârșit, silind și pe corespondentul organului liberal-democrat „Frankfurter Zeitung“, să constate că „nici un alt congres din Germania nu se poate măsura cu acest congres al catolicilor, nici în ce privește unanimitatea însuflețirii, care a stăpânit cele câteva mii de participanți, și nici în ce privește serioșitatea discuțiilor cari s'au urmat!“

Seria congreselor mariane, pornite aproape de un sfert de veac din Italia, s'a reluat acum după războiu, prin *impozantul congres marian*, ținut în capitala Belgiei în zilele de 8—10 Septembrie curent. Desbaterile celor 3 zile s'au împărțit după cele trei direcții principale ale activității marianiste: cultul, artele și literatura, și reuniunile. Asupra tuturor a planat însă marea desiderat al tuturor congreselor mariane de până acum: proclamarea solemnă a dogmei despre înălțarea la ceruri a Maicei preacurate. O imensă procesiune condusă de Cardinalul Mercier, încunjurat de toți episcopii Belgiei, a încoronat lucrările importante ale acestui congres.

Principele Maximilian de Saxonia, vestitul profesor de studii orientale la universitatea din Fribourg (Elveția), și autorul mult comentatului articol despre „unirea bisericilor“ din primul număr al revistei din Grötaferrata „Roma e L'Oriente“, a fost numit *prelat papal*.

Săptămâna politică.

După manifestul cunoscut al partidului țărănesc împotriva guvernului, pe care îl socotește „eu desăvârșire compromis“, săptămâna din urmă ne-a adus un „manifest către țară“, prin care se precizează *atitudinea partidului liberal*. Manifestul este un lung pomelnic al tuturor greșelilor și abuzurilor actualului guvern, despre care se spun vorbe grele, că „primejduiește prezentul și compromite viitorul neamului“. Acțiunea liberală, pornită simultan cu sosirea în țară a M. S. Regelui, este hotărât o acțiune de răsturnare, care se urmărește după un plan anumit.

— Acelaș caracter îl are și *moțiunea partidului național*, adusă în adunarea dela Alba-Iulia din Dumineca trecută. În aceasta se spune lămurit, că membrii partidului nu vor mai intra în „actualul parlament al abuzului, teroarei și escluderii“, cerându-se dizolvarea lui imediată, și alegeri prezidate de un guvern, care să garanteze completa libertate a alegerilor. Și în dosul acestei moțiuni nu este numai comitetul executiv al partidului condus de d. Maniu, și nu numai alegătorii dela Alba-Iulia și Ighiu, ci este întreg Ardealul cinstit, care pare a se ridica de nou ca unul împotriva incapacității și mai ales a corupției, care s'a înstăpânit pe această țară vrednică de o soartă mai bună.

— Un interview acordat de d. N. Iorga, cu puțin înainte de plecarea sa în străinătate, aprobă pe de-a'ntregul acțiunea pornită în contra guvernului, cerând prietenilor săi ca imediat ce se va ajunge la schimbarea guvernului, care pare a fi iminentă, să fie chemat înapoi în țară.

— Slăbiciunea guvernului se învederează mult și prin *prelungirea termenului pentru declarațiile asupra impozitului*, până la 1 Decembrie 1921. Toată lumea vede în această prelungire impusă de împrejurarea, că aproape nime nu a ținut să facă declarațiile cerute de lege, un cumplit fiasco al întregii legislații financiare recente. Așa, că pare-că tocmai

acordă remunerațiile prevăzute în articolul 1. a).

5. La caz, că într'o comună urbană există mai multe parohii de aceeaș confesiune rămân valabile prevederile art. 1. a) p. 4.

6. Catedre pentru instrucțiunea religiunii în școlile primare urbane ale Statului se pot organiza numai în cazul când numărul elevilor de aceeaș confesiune poate asigura pentru un catehet numărul de ore reglementar, fie la școala primară, fie în combinație cu alte școli medii, profesionale, normale sau secundare, existente în aceeași localitate. În cazul acesta catehetul va fi socotit ca aparținător personalului didactic dela școala superioară și retribuit întocmai.

Catedra pentru instrucțiunea religiunii o organizează ministerul instrucțiunii publice în baza unei propuneri a autorităților competente bisericesti, după ce se va fi luat avizul directoratului regional.

2. *Instrucțiunea religioasă în școlile medii profesionale, normale și secundare.*

1. În școlile medii, profesionale, normale și secundare, instrucțiunea religioasă se face după aceleași norme ca și în școlile primare urbane, adică:

a) Pe școli;

b) Prin grupare de clase;

c) Prin concentrare de școli.

Gruparea de clasă și concentrarea de

școli se face separat pentru băieți și separat pentru fete.

2. Dacă numărul elevilor de aceeaș confesiune dela una sau mai multe școli ale Statului în aceeași localitate este suficient ca să asigure pentru o catedră de religie numărul de ore reglementar, ministerul instrucțiunii poate organiza catedra, întrucât organizarea aceasta o află de motivată.

În cazul acesta profesorul de religie este a se considera întotdeauna aparținător corpului didactic dela școala superioară și va fi retribuit întocmai.

3. Unde nu există catedră organizată, instrucțiunea religioasă o fac preoții locali în baza salariului preoțesc ce îl primesc dela Stat, fără nici o remunerație specială, dar numai în cazul dacă numărul elevilor de aceeaș confesiune nu trece peste 20. Pentru acest număr statul acordă de fiecare oră săptămânală, socotită tot după 20 elevi, 300 lei anual.

4. Neobservarea orariului și neglijarea instrucțiunii religioase constituie delict disciplinar. Ministerul instrucțiunii va cere autorităților bisericesti competente ca în astfel de cazuri să pornească cercetare și să aducă hotărâre. Dacă autoritatea bisericască nu se pronunță în termen de 3 luni dela primirea adresei ministerului, sau dacă hotărârea adusă nu este în conformitate cu prevederile prezentei deciziuni, ministerul instrucțiunii va interveni pe

lângă ministerul cultelor care va sista retribuițiile preoțesti ale respectivului în întregime sau în parte, după gravitatea cazului.

5. La începutul fiecărui an școlar, autoritatea bisericască competentă este datoare a prezenta organelor școlare în drept tabloul persoanelor însărcinate cu instrucțiunea religioasă dela toate categoriile de școli ale Statului.

6. Instrucțiunea religioasă a elevilor dela școlile Statului nu poate fi făcută în localuri particulare sau acasă la preoți, ci numai în edificiul școlar designat spre scopul acesta.

7. Personalul didactic însărcinat cu instrucțiunea religioasă va îngriji și de educațiunea religioasă a elevilor, ca aceia să asiste la serviciul divin în Dumineci și sărbători și să satisfacă tuturor cerințelor religioase impuse de credința lor.

8. Această decisiune intră în vigoare la 1 Septembrie 1921.

Toate regulamentele, ordonanțele anterioare acestor reguli sunt și rămân abrogate.

Cetiți și răspândiți:

„Unirea“!

partea această unde se credea mai tare, a ajuns să fie cel mai vulnerabil punct al actualului regim.

— In zilele de 17—19 Septembrie reprezentanții întreg germanismului din România au ținut la Cernăuți o mare adunare, în care s'au fixat cadrele viitoarelor acțiuni politice și sociale. Pe timp de 3 ani s'a ales marele comitet executiv, în frunte cu deputații R. Brandsch, ca prezident și Hans O. Roth, ca secretar general.

— Știrile mai noue de pe frontul din Anatolia confirmă eșecul Grecilor, prezentând situația lor destul de precară. Astfel nu e eschis ca pertractările de pace să se înceapă în curând și cu rezultat.

— Ungaria nu se astâmpără nici după al doilea ultimatum din partea marelui Entente pentru a evacua partea vestică a țării. Acum se vorbește de un al treilea ultimatum de 10 zile, după expirarea cărora probabil Italia va primi mandatul de-a ocupa militarmente întreaga zonă discutată.

— Conflictul din Anglia și Irlanda s'a înăsprițit de nou, pe urma unui răspuns al dlui De Valera, pe care l-a dat publicității. O apropiere nu este totuși încă eschisă, fiindcă pentru înfăptuirea ei se întrepun influențe foarte puternice, dar până se va ajunge la ea se mai cer multe discuții, în cursul cărora se pot ivi încă destule surprize.

Știri mărunte.

Redacțional. Anunțăm cu bucurie, că pâr. canonic *Dr. Alexandru Nicolescu*, vechiu și apreciat colaborator al „Unirii”, a intrat în noul comitet de redacție al acestui organ.

Personale. Marți, în 20 l. c. I. Preasfinția Sa mitropolitul *Vasile* a plecat la sfințirea bisericii din Gilău, însoțit de dd. canonici *Iacob Popa* și *Dr. Victor Macaveiu*, secretarul *Dr. Iuliu Flarian* și profesorii *Ioan Moldovan* și *Dr. Augustin Popa*. La reședință se va întoarce abia pe la începutul lui Octombrie, după terminarea vizitației canonice a parohiilor din apropierea Clujului.

— V. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Aurel Dragoș* de protopop actual al Țării Oașului, pe pâr. *Ioan Doboși* de protopop actual al Turțului, pe pâr. *Ioan Pop* de adm. parohial la Gledin, și pe pâr. *Ciril Dumbravă* de paroh la Rușii-Munți.

ReCTORATUL seminarului teologie din Blaj aduce la cunoștința alumailor, că au să se prezinte în Seminar pe ziua de Sâmbătă, 1 Oct. c.

Concurse. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 10 Octombrie, concurs la parohiile *Căcuciu* (protop. Reghinului), *Iclod* (prot. Biei) și *Cașolț* (prot. Sibiiului).

— Ven. Ordinariat de Gherla publică cu termenul de 15 Octombrie, concurs la parohiile *Chiuești* (prot. Reteagului) și *Dealul mare* (prot. Cățcăului).

Aviz catehetic. Dintre noile manuale de religie pentru școlile secundare au apărut până acum următoarele: *Dr. Alexandru Ciplea*, *Mica Biblie — Noul Testament* pentru cl. III; *Dr. George Firea*, *Apologetica religiei creștine catolice*, pentru cl. VIII. Zilele acestea va apare *Dogmatica specială* de *Dr. Augustin Tătar*, pentru cl. V. și *Istoria bisericească cu elemente de liturgică* de *Dr. Nicolae Brăncuș*, pentru cl. IV. Peste vre-o lună va fi tipărită și *Istoria bisericească* de *Dr. Ioan Georgescu*, pentru cl. VII.

Locale. Măine, Duminică înainte de înălțarea sfintei Cruci, va predica în catedrală

pâr. *Dr. Augustin Tătar* profesor; iar Marți, în ziua sfintei Cruci Mgr. *Dr. Alexandru Rusu*, camerar papal.

— Duminică trecută, puțin după plecarea studenților francezi, a sosit la Blaj, însoțit de d. Dr. V. Meruțiu, d. *Ed. de Martonne*, cunoscutul savant francez, căruia România îi datorește atâta recunoștință. A fost oaspele I. P. S. Sale mitropolitului, plecând a doua zi spre Arad.

— Miercuri sara, doamna G. Niculescu a aranjat un „concert împreună cu joc” în sala otelului Univers. Cântările executate sub toată critica, și jocurile imposibile au făcut ca publicul adunat din curiozitate să părăsească, rând pe rând, sala „concertului”. A doua zi era să se dea o producție pentru tinerime, ceea ce corpul profesoral n'a admis. Nu știm, dacă d. Niculescu se va mai abate vre-odată pe la Blaj, dar știm că toți cari cred că la Blaj se poate veni cu orice fleacuri vor păți-o la fel.

Vizita Italianilor în țara noastră. După turneul studenților francezi, se face acum țării noastre o vizită din partea reprezentanților Italiei. Sosiți pe pământ românesc, la Constanța, în 19 Septembrie, frații Italiani vor petrece la noi până pe la mijlocul lui Octombrie. Escursionisții, între cari se afla dd. Orlando, Barzilai și Artioli, aduc pentru București drapelul pe care temele italiene l-au oferit în timpul războiului legiunii române din Italia, precum și coroane de bronz ce se vor depune pe mormintele dela Curtea de Argeș ale Suveranilor de ieri și pe câmpul dela Mărășești. Tot cu prilejul acestei vizite se va inaugura la Cluj, cu mari solemnități, statuia Lupoacei, o donațiune a Romei, adusă în țară de inginerul Buia. Serbările dela Cluj, dela începutul lui Octombrie, vor fi nu numai ale Clujului, ci ale țării întregi, ridicând de nou în fața lumii solidaritatea popoarelor latine surori.

Fondul „Gavrilă Precup”, destinat pentru „Masa studenților” din Blaj, a mai sporit cu următoarele contribuții: *Dr. Caius Brediceanu* și *Dr. Dămian Gherman câte 200 lei*; *Dr. Racoviță*, *Dr. I. Minea*, *Dr. Iacobovici*, *Dr. Iuliu Hățiegan*, *Dr. Iosif Popovici*, *Dr. Silviu Dragomir*, *Dr. V. Ghidionescu*, *Dr. V. Meruțiu*, *Dr. Victor Onișor*, *N. Ghiulea*, *Dr. Anghelescu*, *Dr. I. Lupaș*, *Dr. Laurențiu Nestor*, *Dr. Iuliu Moldovan*, *Dr. Gherolani Petran*, *G. A. Dima* și *Dr. Ostrogovici câte 100 lei*; *Dr. G. Giuglea* și căpitan *Alexandru Chicinaș câte 50 lei* și *Dr. P. Ilcuș 30 lei*. Rezultatul de până acum al colectei este de 6100 lei.

Bagaje americane în portul Constanța. D. avocat *Ilariu Banciu* din Constanța (strada I. Bănescu 13) ne roagă să anunțăm, că la vama portului de acolo se găsesc următoarele bagaje, dintre cari unele sosite de un an și mai bine: Nr. 392 (*Andrei Seica*); 309 (*Petru Smid*); 311 A. și B. (*Dénes Reza*); 287 (*Carol Sabo*); 342 (*Cristea Andrei*); 26 (*Ungurean Vasile*); 61 (*Hudea Vasile*); 63 (*Melter Mihail*); 64 (*Muter Ioan*); 66 (*Tekert A.*); 75 (*Togyanko Iános*) 25 (*Vereștin Iacob*); 31 (*Lorentz Péter*); 312 (*Reind Ioan*); 112 (*Buzkian Teodor*); 94,698 (*Pavel Moldovan*); 19575 (*Sima Codreanu jud. Hunedoara*); 761 (P); 1210 (—); 1737 (*Nicolae Roman posta Sebeș*); 1742 (—); 153 (*Petre Popa*); 188 (—); 155 (—); 11,434 (*Gh. Curta*). Tot aici se mai găsesc 2 clopote pe numele *Iosif Stoica*, pentru biserica din Sebeșul... jud. Sibiu și alte 2 clopote pentru biserica din Sebeșul de sus, județul Sibiu. Afară de aceea mai are cunoștință, că la Triest așchideza sunt immagazinate vre-o 150 cufere, a căror numere le va publica după ce le va afla. — Frații preoți sunt rugați să avizeze despre aceasta pe repatriții ce i-ar avea eventual în parohii, îndemnându-i să se adreseze

dlui Banciu cu toată încrederea. Iar gazetele sunt rugate se publice aceste date de interes public.

Un congres al negrilor s'a ținut la începutul acestei luni, în Bruxelles (Belgia). Inițiativa a luat-o publicistul negru din America, d. Burghardt du Bois, la stăruințele cărui congresul s'a desoludat de mișcarea comunistă și exclusivistă inspirată de sovietele Moscovei, acceptându-se teza, că progresul viitor al rasei negre (circa 200 milioane de suflete) e strâns legat de acela al rasei albe.

Preoți repauzați. Au murit și se recomandă rugăciunilor Venerabilului Cler preoții *Iuliu Poruțiu*, viceprotopop onorar în Câmpeni († în 17 Septembrie) și *Vasile Vasu* paroh în Arpașul de jos († în 6 Septembrie) din arhidieceză; iar din dieceza Gherlei: pâr. *Ciril Negruțiu* paroh în Rușii Munți († în 13 Iulie) și d. *Gavril Precup*, absolvent de teologie și profesor la liceul din Dej († în 11 August).

† **Dr. Ioan Maior.** Tinărul și simpaticul avocat din Aiud, fiul fostului nostru protopop de acolo, s'a stins în 14 Septembrie c. A fost un inimos luptător pentru drepturile neamului nostru și un bun creștin. Rămășițele-i pământești s'au așezat Vineri în cripta familiară din Rădești. — Odihnească în pace!

Bibliografie.

Au apărut.

Dr. I. I. Manliu, Crâmpiele de eugenie și igienă socială. Cu o schiță de plan. București 1921. Prețul 10 lei.

Cu provocare la anumite legi nouă din Bulgaria, dar mai ales la mișcarea mai veche din Statele Unite ale Americii, autorul discută și insistă cu interesante argumente pentru introducerea anumitor măsuri cerute de eugenie și igienă socială, fără de care România se prăpădește cu zile. Intențiunea e din cele mai bune, dar dacă iscălim pe de-antregul tot ce se spune privitor la igienă, nu putem fi de acord cu măsurile drastice (ca sterilizarea s. a.) propuse ca mijloace ale eugeniei. Acestea se împotrivesc întregii concepții creștine, și atunci de sigur că nu aceasta e calea, pe care se poate ajunge la rezultatul dorit.

I. C. Atanasiu, Statul-negustor: Aproximările de stat 1914—1921. București 1921.

Este vorba de stat la refacere și aprovizionare, prin care a cerut și obținut o anchetă parlamentară în această chestiune. Are amănunte interesante.

Anuarul școlii normale de învățători din Cluj pe anul 1920—21. Publicat de directorul *Dr. Pavel Roșca*. Cluj 1921.

Anuarul institutelor de învățământ gr. catolice din Blaj: pe anul școlar 1920-21. Blaj 1921.

Anuarul liceului „Gh. Barițiu” din Cluj. Publicat de directorul *Alexandru Ciura*. 1921.

Anuarul liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie pe anul 1920-1. Orăștie,

„*Lamurdă*”. An. II. (Iulie — August). București (Calea Dorobanților 32). Număr închinat dlui N. Iorga. Prețul 10 lei.

„*Ramuri*”. Anul XV Nr. 6 (15 Iunie) Craiova. Abonamentul anual 50 lei.

Se primesc

2 băieți dela 14 ani în sus din familie :- bună ca învățăcei la brutăria :-

Petru A. Moga

Blaj.

(32) 2 ?

Cereți pretutindeni „Unirea”!

Visitația canonică, începută de pâr. episcop *Iuliu al Gherlei* în 13 Septembrie a. c., urmează după programul fixat, în mijlocul unei însuflețiri foarte mari. Cu permisiunea ministerului de externe cehoslovac P. Sfinția Sa va vizita și parohiile de dincolo de Tisa, cari n'au putut să fie încorporate în regatul român. În acest turneu, care se va termina în 10 Octombrie, pâr. episcop este însoțit de pâr. canonic Dr. Petru Fabian și de profesorul Dr. George Bob.

Congresul eparhial al Basarabiei, ținut săptămâna trecută a reînviat chestiunea înființării unei *facultăți de teologie ortodoxă la Chișinău*. E vorba ca ea să se deschidă încă în toamna acestui an și de aceea congresul a pregătit proiectul de statut și a votat din fonduri eparhiale pe anul prim un buget de aproape un jumătate milion. Tot ce mai restează este acum numai aranjarea situației de drept a noii facultăți cu ministerul cultelor.

Pentru a justifica măcar ulterior titulatura episcopiei ortodoxe din Cluj, numită de Vad și Feleac, se pun mari stăruințe pentru a înjgheba o fărâmatură de parohie ori măcar pentru a ridica o biserică ortodoxă în Vadul unit din apropierea Dejului. Ministerul cultelor a dat în scopul acesta 10,000 de lei, și cum afirmative cărămida se lucrează din greu, cele 17 familii ortodoxe din Vad, câte se spune că sunt, vor avea în curând biserica lor. — Pe când se va ridica una și pe dealul Feleacului?! Câteva familii se vor putea doar converti și în această veche reședință de arhieriei „ortodoxi“, iar bani... se găsec, se vede, destui la ministerul cultelor!

Noua „biserică cehoslovacă“ desfăcută pe urma cunoscutei mișcări pentru ștergerea celibatului din sinul bisericii romane, numără circa 190 de preoți, pentru cari se plănuiește acum înființarea alor trei episcopii, două pentru Bohemia și una pentru Moravia și Silezia. Pentru aceasta din urmă poate să se creeze chiar un vicariat general independent. Amăsurat constituției sale, această „nouă“ biserică,

care totuși nu va pregeta a se numi „apostolică“, stă în cele ale credinței pe temeiul primelor 7 concilii ecumenice și a tradițiilor hussite, dar totul „în spiritul stărilor actuale ale culturii omenești“. Partea din urmă pare a fi o latură foarte importantă a noului credeu, așa că cu toată simpatia foarte pronunțată a unor teologi (?) ortodoxi din Ardeal pentru mișcarea hussită, nu credem că biserica ortodoxă se va putea bucura multă vreme și pe de-a'tregul de aceasta neașteptată revenire a unor „catolici“ la temeiul celor 7 concilii ecumenice.

În primele zile ale lui Septembrie s'a ținut în Frankfurt al 61-lea congres catolic german, primul după războiul mondial. Congresul a avut un succes desăvârșit, silind și pe corespondentul organului liberal-democrat „Frankfurter Zeitung“, să constate că „nici un alt congres din Germania nu se poate măsura cu acest congres al catolicilor, nici în ce privește unanimitatea însuflețirii, care a stăpânit cele câteva mii de participanți, și nici în ce privește seriozitatea discuțiilor cari s'au urmat!“

Seria congreselor mariane, pornite aproape de un sfert de veac din Italia, s'a reluat acum după războiu, prin *impozantul congres marian*, ținut în capitala Belgiei în zilele de 8—10 Septembrie curent. Desbaterile celor 3 zile s'au împărțit după cele trei direcții principale ale activității marianiste: cultul, artele și literatura, și reuniunile. Asupra tuturor a planat însă marele desiderat al tuturor congreselor mariane de până acum: proclamarea solemnă a dogmei despre înălțarea la ceriu a Maicei preacurate. O imensă procesiune condusă de Cardinalul Mercier, încunjurat de toți episcopii Belgiei, a încoronat lucrările importante ale acestui congres.

Principele Maximilian de Saxonia, vestitul profesor de studii orientale la universitatea din Fribourg (Elveția), și autorul mult comentatului articol despre „unirea bisericilor“ din primul număr al revistei din Grottaferrata „Roma e L'Oriente“, a fost numit *prelat papal*.

Săptămâna politică.

După manifestul cunoscut al partidului țărănesc împotriva guvernului, pe care îl socotește „cu desăvârșire compromis“, săptămâna din urmă ne-a adus un „manifest către țară“, prin care se precisează *atitudinea partidului liberal*. Manifestul este un lung pomelnic al tuturor greșelilor și abuzurilor actualului guvern, despre care se spun vorbele grele, că „primejduiește prezentul și compromite viitorul neamului“. Acțiunea liberală, pornită simultan cu sosirea în țară a M. S. Regelui, este hotărât o acțiune de răsturnare, care se urmărește după un plan anumit.

— Acelaș caracter îl are și *moțiunea partidului național*, adusă în adunarea dela Alba-Iulia din Dumineca trecută. În aceasta se spune lămurit, că membrii partidului nu vor mai intra în „actualul parlament al abuzului, teroarei și escluderii“, cerându-se disolvarea lui imediată, și alegeri prezidate de un guvern, care să garanteze completa libertate a alegerilor. Și în dosul acestei moțiuni nu este numai comitetul executiv al partidului condus de d. Maniu, și nu numai alegătorii dela Alba-Iulia și Ighiu, ci este întreg Ardealul cinstit, care pare a se ridica de nou ca unul împotriva incapacității și mai ales a corupției, care s'a înstăpânit pe această țară vrednică de o soartă mai bună.

— Un interview acordat de d. *N. Iorga*, cu puțin înainte de plecarea sa în străinătate, aprobă pe de-a'tregul acțiunea pornită în contra guvernului, cerând prietenilor săi ca imediat ce se va ajunge la schimbarea guvernului, care pare a fi iminentă, să fie chemat înapoi în țară.

— Slăbiciunea guvernului se învederează mult și prin *prelungirea termenului pentru declarațiile asupra impozitului*, până la 1 Decembrie 1921. Toată lumea vede în această prelungire impusă de împrejurarea, că aproape nime nu a ținut să facă declarațiile cerute de lege, un cumplit fiasco al întregii legislații financiare recente. Așa, că pare-că tocmai

acordă remunerațiile prevăzute în articolul 1. a).

5. La caz, că într'o comună urbană există mai multe parohii de aceeaș confesiune rămân valabile prevederile art. 1. a) p. 4.

6. Catedre pentru instrucțiunea religioasă în școlile primare urbane ale Statului se pot organiza numai în cazul când numărul elevilor de aceeaș confesiune poate asigura pentru un catehet numărul de ore reglementar, fie la școala primară, fie în combinație cu alte școli medii, profesionale, normale sau secundare, existente în aceeași localitate. În cazul acesta catehetul va fi socotit ca aparținător personalului didactic dela școala superioară și retribuit întocmai.

Catedra pentru instrucțiunea religioasă o organizează ministerul instrucțiunii publice în baza unei propuneri a autorităților competente bisericesti, după ce se va fi luat avizul directoratului regional.

2. *Instrucțiunea religioasă în școlile medii profesionale, normale și secundare.*

1. În școlile medii, profesionale, normale și secundare, instrucțiunea religioasă se face după aceleași norme ca și în școlile primare urbane, adică:

a) Pe școli;

b) Prin grupare de clase;

c) Prin concentrare de școli.

Gruparea de clasă și concentrarea de

școli se face separat pentru băieți și separat pentru fete.

2. Dacă numărul elevilor de aceeaș confesiune dela una sau mai multe școli ale Statului în aceeași localitate este suficient ca să asigure pentru o catedră de religie numărul de ore reglementar, ministerul instrucțiunii poate organiza catedra, întrucât organizarea aceasta o află de motivată.

În cazul acesta profesorul de religie este a se considera întotdeauna aparținător corpului didactic dela școala superioară și va fi retribuit întocmai.

3. Unde nu există catedră organizată, instrucțiunea religioasă o fac preoții locali în baza salariului preoțesc ce îl primesc dela Stat, fără nici o remunerație specială, dar numai în cazul dacă numărul elevilor de aceeaș confesiune nu trece peste 20. Pentru acest număr statul acordă de fiecare oră săptămânală, socotită tot după 20 elevi, 300 lei anual.

4. Neobservarea orariului și neglijarea instrucțiunii religioase constituie delict disciplinar. Ministerul instrucțiunii va cere autorităților bisericesti competente ca în astfel de cazuri să pornească cercetare și să aducă hotărâre. Dacă autoritatea bisericască nu se pronunță în termen de 3 luni dela primirea adresei ministerului, sau dacă hotărârea adusă nu este în conformitate cu prevederile prezentei deciziuni, ministerul instrucțiunii va interveni pe

lângă ministerul cultelor care va sista retribuițiile preoțesti ale respectivalui în întregime sau în parte, după gravitatea cazului.

5. La începutul fiecărui an școlar, autoritatea bisericască competentă este datoare a prezenta organelor școlare în drept tabloul persoanelor însărcinate cu instrucțiunea religioasă dela toate categoriile de școli ale Statului.

6. Instrucțiunea religioasă a elevilor dela școlile Statului nu poate fi făcută în localuri particulare sau acasă la preoți, ci numai în edificiul școlar designat spre scopul acesta.

7. Personalul didactic însărcinat cu instrucțiunea religioasă va îngriji și de educațiunea religioasă a elevilor, ca aceia să asiste la serviciul divin în Dumineci și sărbători și să satisfacă tuturor cerințelor religioase impuse de credința lor.

8. Această decisiune intră în vigoare la 1 Septembrie 1921.

Toate regulamentele, ordonanțele anterioare acestor reguli sunt și rămân abrogate.

Cetiți și răspândiți:

„Unirea“!

partea aceasta unde se credea mai tare, a ajuns să fie cel mai vulnerabil punct al actualului regim.

— In zilele de 17—19 Septembrie reprezentanții întreg germanismului din România au ținut la Cernăuți o mare adunare, în care s'au fixat cadrele viitoarei lor acțiuni politice și sociale. Pe timp de 3 ani s'a ales marele comitet executiv, în frunte cu deputații R. Brandsch, ca prezident și Hans O. Roth, ca secretar general.

— Știrile mai noue de pe frontul din Anatolia confirmă eșecul Grecilor, prezentând situația lor destul de precară. Astfel nu e eschis ca pertractările de pace să se înceapă în curând și cu rezultat.

— Ungaria nu se astâmpără nici după al doilea ultimatum din partea marelui Entente pentru a evacua partea vestică a țării. Acum se vorbește de un al treilea ultimatum de 10 zile, după expirarea cărora probabil Italia va primi mandatul de-a ocupa militărește întreaga zona discutată.

— Conflictul din Anglia și Irlanda s'a înăsprițit de nou, pe urma unui răspuns al dlui De Valera, pe care l-a dat publicației. O apropiere nu este totuși încă eschisă, fiindcă pentru înfăptuirea ei se întrepun influințe foarte puternice, dar până se va ajunge la ea se mai cer multe discuții, în cursul cărora se pot ivi încă destule surprize.

Știri mărunte.

Redacțional. Anunțăm cu bucurie, că pâr. canonic *Dr. Alexandru Nicolescu*, vechiu și apreciat colaborator al „Unirii”, a intrat în noul comitet de redacție al acestui organ.

Personale. Marți, în 20 l. c. I. Preasfinția Sa mitropolitul *Vasile* a plecat la sfințirea bisericii din Gilău, însoțit de dd. canonici *Iacob Popa* și *Dr. Victor Macaveiu*, secretarul *Dr. Iuliu Flarian* și profesorii *Ioan Moldovan* și *Dr. Augustin Popa*. La reședință se va întoarce abia pe la începutul lui Octombrie, după terminarea vizitației canonice a parohiilor din apropierea Clujului.

— V. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Aurel Dragoș* de protopop actual al Țării Oașului, pe pâr. *Ioan Doboși* de protopop actual al Turțului, pe pâr. *Ioan Pop* de adm. parohial la Gledin, și pe pâr. *Ciril Dumbravă* de paroh la Rușii-Munți.

Rectoratul seminarului teologic din Blaj aduce la cunoștința alumnilor, că au să se prezinte în Seminar pe ziua de Sâmbătă, 1 Oct. c.

Concurs. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 10 Octombrie, concurs la parohiile *Căcuciu* (protop. Reghinului), *Iclod* (prot. Biei) și *Cașolț* (prot. Sibiului).

— Ven. Ordinariat de Gherla publică cu termenul de 15 Octombrie, concurs la parohiile *Chiuești* (prot. Reteagului) și *Dealul mare* (prot. Căcăului).

Aviz catehetic. Dintre noile manuale de religie pentru școlile secundare au apărut până acum următoarele: *Dr. Alexandru Ciplea*, *Mica Biblie — Noul Testament* pentru cl. III; *Dr. George Fireza*, *Apologetica religiei creștine catolice*, pentru cl. VIII. Zilele acestea va apare *Dogmatica specială* de *Dr. Augustin Tătar*, pentru cl. V. și *Istoria bisericească cu elemente de liturgică* de *Dr. Nicolae Brînzeu*, pentru cl. IV. Peste vre-o lună va fi tipărită și *Istoria bisericească* de *Dr. Ioan Georgescu*, pentru cl. VII.

Locale. Măine, Duminică înainte de Înălțarea sfintei Cruci, va predica în catedrală

pâr. *Dr. Augustin Tătar* profesor; iar Marți, în ziua sfintei Cruci Mgr. *Dr. Alexandru Rusu*, camerar papal.

— Duminică trecută, puțin după plecarea studenților francezi, a sosit la Blaj, însoțit de d. Dr. V. Meruțiu, d. *Ed. de Martonne*, cunoscutul savant francez, căruia România îi datorește atâta recunoștință. A fost oaspele I. P. S. Sale mitropolitului, plecând a doua zi spre Arad.

— Miercuri sara, doamna G. Niculescu a aranjat un „concert împreună cu joc” în sala otelului Univers. Cântările executate sub toată critica, și jocurile imposibile au făcut ca publicul adunat din curiozitate să părăsească, rând pe rând, sala „concertului”. A doua zi era să se dea o producție pentru tinerime, cece corpul profesoral n'a admis. Nu știm, dacă d. Niculescu se va mai abate vre-odată pe la Blaj, dar știm că toți cari cred că la Blaj se poate veni cu orice fleacuri vor păți-o la fel.

Vizita Italianilor în țara noastră. După turneul studenților francezi, se face acum țării noastre o vizită din partea reprezentanților Italiei. Sosiți pe pământ românesc, la Constanța, în 19 Septembrie, frații Italiani vor petrece la noi până pe la mijlocul lui Octom. Escursionisții, între cari se afla dd. Orlando, Barzilai și Artioli, aduc pentru București drapelul pe care femeile italiene l-au oferit în timpul războiului legiunii române din Italia, precum și coroane de bronz ce se vor depune pe mormintele dela Curtea de Argeș ale Suveranilor de ieri și pe câmpul dela Mărășești. Tot cu prilejul acestei vizite se va inaugura la Cluj, cu mari solemnități, statuia Lupoaiței, o donațiune a Romei, adusă în țară de inginerul Buia. Serbările dela Cluj, dela începutul lui Octombrie, vor fi nu numai ale Clujului, ci ale țării întregi, ridicând de nou în fața lumii solidaritatea popoarelor latine surori.

Fondul „Gavrilă Precup”, destinat pentru „Masa studenților” din Blaj, a mai sporit cu următoarele contribuții: *Dr. Caius Brediceanu* și *Dr. Dămiian Gherman câte 200 lei*; *Dr. Racoviță*, *Dr. I. Minea*, *Dr. Iacobovici*, *Dr. Iuliu Hățiegan*, *Dr. Iosif Popovici*, *Dr. Silviu Dragomir*, *Dr. V. Ghidionescu*, *Dr. V. Meruțiu*, *Dr. Victor Onișor*, *N. Ghiulea*, *Dr. Anghelescu*, *Dr. I. Lupaș*, *Dr. Laurențiu Nestor*, *Dr. Iuliu Moldovan*, *Dr. Coriolan Petran*, *G. A. Dima* și *Dr. Ostrogovici câte 100 lei*; *Dr. G. Giuglea* și căpitan *Alexandru Chicinaș câte 50 lei* și *Dr. P. Ilcuș 30 lei*. Rezultatul de până acum al colectei este de 6100 lei.

Bagaje americane în portul Constanța. D. avocat *Ilariu Banciu* din Constanța (strada I. Bănescu 13) ne roagă să anunțăm, că la vama portului de acolo se găsesc următoarele bagaje, dintre cari unele sosite de un an și mai bine: Nr. 392 (*Andrei Seica*); 309 (*Petru Smid*); 311 A. și B. (*Dénes Roza*); 287 (*Carol Sabo*); 342 (*Cristea Andrei*); 26 (*Ungurean Vasile*); 61 (*Hudea Vasile*); 63 (*Melter Mihail*); 64 (*Muter Ioan*); 66 (*Tekert A.*); 75 (*Togyanko Iános*); 25 (*Vereștin Iacob*); 31 (*Lorentz Péter*); 312 (*Reind Ioan*); 112 (*Buzkian Teodor*); 94,698 (*Pavel Moldovan*); 19575 (*Sima Codreanu jud. Hunedoara*); 761 (?); 1210 (—); 1737 (*Nicolae Roman* posta *Sebeș*); 1742 (—); 153 (*Petro Popa*); 188 (—); 155 (—); 11,434 (*Gh. Curta*). Tot aici se mai găsesc 2 clopote pe numele *Iosif Stoica*, pentru biserica din *Sebeșul... jud. Sibiu* și alte 2 clopote pentru biserica din *Sebeșul de sus, județul Sibiu*. Afară de aceea mai are cunoștință, că la Triest apăsăderă sunt immagazinate vre-o 150 cufere, a căror numere le va publica după ce le va afla. — Frații preoți sunt rugați să avizeze despre aceasta pe repatriții ce i-ar avea eventual în parohii, îndemnându-i să se adreseze

dlui Banciu cu toată încrederea. Iar gazetele sunt rugate se publice aceste date de interes public.

Un congres al negrilor s'a ținut la începutul acestei luni, în Bruxelles (Belgia). Inițiativa a luat-o publicistul negru din America, d. *Burghardt du Bois*, la stăruințele cărui congresul s'a desludărit de mișcarea comunistă și exclusivistă inspirată de societetele Moscovei, acceptându-se teza, că progresul viitor al rasei negre (circa 200 milioane de suflete) e strâns legat de acela al rasei albe.

Preoți repauzați. Au murit și se recomandă rugăciunilor Venerabilului Cler preoții *Iuliu Poruțiu*, viceprotopop onorar în Câmpeni († în 17 Septembrie) și *Vasile Vasu* paroh în Arpașul de jos († în 6 Septembrie) din arhidieceză; iar din dieceza Gherlei: pâr. *Ciril Negruțiu* paroh în Rușii Munți († în 13 Iulie) și d. *Gavril Precup*, absolvent de teologie și profesor la liceul din Dej († în 11 August).

† **Dr. Ioan Maior.** Tinărul și simpaticul avocat din Aiud, fiul fostului nostru protopop de acolo, s'a stins în 14 Septembrie c. A fost un inimos luptător pentru drepturile neamului nostru și un bun creștin. Rămășițele-i pământeste s'au așezat Vineri în cripta familiară din Rădești. — Odihnească în pace!

Bibliografie.

Au apărut.

Dr. I. I. Manliu, Crâmpeie de eugenie și igienă socială. Cu o schiță de plan. București 1921. Prețul 10 lei.

Cu provocare la anumite legi nouă din Bulgaria, dar mai ales la mișcarea mai veche din Statele Unite ale Americii, autorul discută și insistă cu interesante argumente pentru introducerea anumitor măsuri cerute de eugenie și igienă socială, fără de care România se prăpădește cu sine. Intențiunea e din cele mai bune, dar dacă iscălim pe de-antregul tot ce se spune privitor la igienă, nu putem fi de acord cu măsurile drastice (ca sterilizarea s. a.) propuse ca mijloace ale eugeniei. Acestea se împotrivesc întregii concepții creștine, și atunci de sigur că nu aceasta e calea, pe care se poate ajunge la rezultatul dorit.

I. C. Atanasiu, Statul-negustor: Aproximările de stat 1914—1921. București 1921.

Este vorba de ținută la Camera din partea fostului subsecretar de stat la refacere și aprovizionare, prin care a cerut și obținut o anchetă parlamentară în această chestiune. Are amănunte interesante.

Anuarul școlii normale de învățători din Cluj pe anul 1920—21. Publicat de directorul *Dr. Pavel Roșca*. Cluj 1921.

Anuarul institutelor de învățământ gr. catolice din Blaj: pe anul școlar 1920—21. Blaj 1921.

Anuarul liceului „Gh. Barițiu” din Cluj. Publicat de directorul *Alexandru Ciura*. 1921.

Anuarul liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie pe anul 1920—1. Orăștie,

„*Lamurdă*”. An. II. (Iulie — August). București (Calea Dorobanților 32). Număr închinat dlui *N. Iorga*. Prețul 10 lei.

„*Ramuri*”. Anul XV Nr. 6 (15 Iunie) Craiova. Abonamentul anual 50 lei.

Se primesc

2 băieți dela 14 ani în sus din familie :- bună ca învățăcei la brutăria :-

Petru A. Moga

(32) 2 ?

Blaj.

Cereți pretutindeni „Unirea”!